

Ж. М. Довгань, канд. екон. наук, доц.,

Тернопільський національний економічний університет

РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ

ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Фінансова стійкість банківської системи є інтегральним показником, який характеризує здатність банківської системи ефективно протидіяти негативним екстерналіям та інтерналіям, а також можливість банківської системи швидко і з найменшими втратами подолати наслідки фінансової кризи шляхом застосування її адаптаційного механізму. Адаптаційний механізм банківської системи – це сукупність певних макро- та мікроекономічних інструментів і технологій їх застосування, що можуть бути використані суб'єктами економічних відносин у сфері банківських послуг для зменшення негативного ефекту від несприятливих змін економічної кон'юнктури, які призводять або можуть призвести до суттєвого погіршення фінансових показників діяльності банківської системи. Такий підхід до трактування фінансової стійкості банківської системи дасть змогу запропонувати нові шляхи розвитку механізмів управління фінансовою стійкістю окремих банків (шляхом урахування інтеграційного впливу на фінансову стійкість банківської системи) та розробити пропозиції щодо побудови дієвого адаптаційного механізму банківської системи з метою протидії актуальним загрозам економічній стабільності України.

Питання забезпечення та зміцнення фінансової стійкості банківської системи не створене сьогоднішнім, воно має свій початок у ми-нулому, досить складне та нерозв'язане до кінця. Воно є у промислово розвинутих країнах ринкового типу та набуло загальнодержавного значення і для України, що зумовлено особливостями розвитку українських банків. Зокрема, відносно короткий період діяльності банків, необхідність функціонувати в умовах підвищених ризиків, що пов'язано з політичною та економічною нестабільністю в країні, та порівняно з комерційними банками розвинутих ринкових країн малі обсяги власного капіталу. Саме через це ефективне управління та забезпечення фінансової стійкості повинно бути обов'язком і головним стратегічним завданням кожного вітчизняного банку.

Уміння управляти ризиками – один з елементів системи забезпечення фінансової стійкості банку. Одним з головних завдань для вітчизняних банківських установ є розробка та впровадження ефективного ризик-менеджменту, який відповідає вимогам фінансового ринку України. Разом з тим слід звернути увагу на те, що йдеться саме не про уникнення ризиків у цілому, а про їх передбачення та мінімізацію.

Банківську сферу в цілому можна охарактеризувати вищою ризикованістю порівняно з іншими видами економічної діяльності. До даних причин можна віднести такі:

- 1) банки протягом усього періоду своєї ділової активності працюють з чужими грошима, а саме тому мають здійснювати контроль за поточною ліквідністю;
- 2) банки працюють з великими обсягами грошей;
- 3) відхилення розвитку подій від запланованого може призвести до великих короткотермінових, але важливих для банку зрушень саме у структурі майна банку.

У сукупності ризиків, притаманних банківській діяльності, одне з провідних місць за своєю значущістю належить фінансовим ризикам. Проте у вітчизняній практиці недостатньо комплексних теоретичних досліджень і практичних розробок щодо управління фінансовими ризиками, що супроводжують банківську діяльність, тому важливого практичного та теоретичного значення набуло питання оцінки фінансових ризиків та обрання методів управління ними.

Необхідність дослідження зумовлена також тим, що в умовах перехідної економіки ризики істотно вищі, ніж у стабільних економіках. У вітчизняній банківській практиці до цього часу часто виникають проблеми надійності банків, довіри до них з боку клієнтів і держави.

З другого боку, саме в періоди розвитку банківського сектору в умовах перехідної вітчизняної економіки від вмiлого використання широкого комплексу фінансово-кредитних інструментів безпосередньо залежить його існування, можливість одержання прибутку від операцій на фінансових ринках, або ж, навпаки, ризик втрати ліквідності та банкрутства.